

Піна днів

2019

Твоє друге літо минуло, наче один день. Ціле літо — мить. Я заплющую очі й бачу твою усмішку. Волосся на голові розвіває вітер, ти біжиш до моря. Мама намагається тебе спіймати, а ти різко звертаєш убік і, сміючись, біжиш босими ніжками по піску — у воду. Чорне море тепле. Серпень. Хмари летять над вантажними суднами, що важко та повільно дрейфують до порту ген на лінії горизонту. Скільки їх там? П'ять? Десять? Вони плывуть далеко. Вода сріблиться на сонці, так що не видно нічого, лише чорні плями кораблів і...

Ми малювали кораблі на асфальті в парку кольоровою крейдою.

— А маму намалюємо?

— Та.

Ось її очі, овал обличчя, губи, ніс, волосся.

— А кицю?

— Та.

Вушка трикутниками, очі гудзиками, мордочка, лапки.

— Як звати кицю?

— Кс-с-с.

— Йося.

— Кс-с-с, — пауза, дивишся на чорний після дощу асфальт. — Ав-ав! — показуєш пальчиком, і ми малюємо песика. Потім ти хочеш машинку, дзинь-дзинь (що означає трамвай), трактор, ще одну машинку, вантажівку з кузовом, пікап, джип, літак,

велику вантажівку з кузовом, потяг, вагони, багато вагонів — ти кажеш «чух-чух», і ми з мамою пишемо це літерами на асфальті.

чух-чух! — потяг їде. Усі люди, що проходять повз, повинні знати, як він їде: чух-чух, чух-чух, чух-чух.

Пишемо «ГАВ-ГАВ» біля песика і «МЯУ-МЯУ» — біля котика.

Підписуємо всі малюнки: «МАМА ІРА»; «ХЛОПЧИК ОРЕСТ, МАМИН ХЛОПЧИК»; «ЙОСЯ — КИЦЯ»; «ЧОРНЕ МОРЕ», чайки в небі, сонце, хмари...

чух-чух! — потяг їде.

Листя жовкне. Пахне горіхами. Осінь дихає прохолодними ранками. Крізь пальці сиплеться пісок. Тобі вже рік і вісім місяців. Ми їдемо до Львова. Ти любиш це місто.

Тобі подобається подорожувати. Ти засинаєш у потязі. Уві сні ти усміхаєшся. Мій маленький хлопчику, твій сміх — найкраще, що є в нас із мамою.

— Привіт! Прокинувся?

— Ім-м-м-м.

— Що тобі снилось?

— Дя.

— Мама снилась?

— Дя.

— А тато?

— Дя.

— А Йося?

— Дя.

У твоєму погляді з'являється «хитринка», якої ми з мамою не помічали раніше.

Ти полюбив читати книжки. Улюблена зараз — про білочку Віолету, якій подарували м'ячик на день народження. Ти смієшся і щоразу дивуєшся, мов уперше, коли бачиш за кущем усіх її друзів: оленятко, їжачка, бобра, мишенят і ведмедика

в капелюсі. Ти показуєш пальчиком на свій м'ячик і вимагаєш гри у футбол. Швидко злазиш із дивана й починаєш бити круглого у мій бік. Я на воротах, мама — на фанатському секторі, кричить: «ОРЕСТ, ОРЕСТ, ОРЕСТ!» — ти завдаєш чергового удару, і м'яч влітає на балкон. «ГОЛ!» — кричить мама на трибуні. Ти, мов справжній футболіст, лягаєш на «газон» із голосним: «Є! Є! Є!». Киця Йося дивиться на тебе з крісла-качалки і, як досвідчена тренерка, помахує хвостом. «Тримай оборону!» — означає її жест. «Один-нуль — не рахунок».

М'яч знову в грі. Твої удари сильніші. Влучніші. І ось я прориваюсь до твоїх воріт, ти хапаєш мене за ногу: «Та, пути...». Я завмираю: «ти чула? — запитую в мами. — Тато, пусти!». «чула!» — відповідає вона, а ти мчиш до моїх воріт і забиваєш другий. «ГОЛ! — волають трибуни. — ОРЕСТ ЧЕМПІОН!». І Йося задоволено облизується.

Ми все ще у Львові, малюємо комікс про твої пригоди. Малюємо все, що бачили, і все, що ти хочеш. А хочеш ти машинок, БАГАТО МАШИНОК. І потяг, і котика, і собачку. Ми малюємо вулиці міста, музикантів, твої нові книжки та іграшки. Ми малюємо наші пригоди, де головний супергерой — Орест! І ти йдеш на звуки гітари й голосу, що лунає на вулиці Вірменській:

— «Якби всі люди взяли гітари би І заграли, і заспівали би...» — забачивши музику, просишся мамі на ручки, і ви вдвох танцюєте на вологій після дощу бруковці.

— А маму як звати?

— Іа.

— А тата?

— Аеа.

— А тебе?

— Ое...

Тобі вже рік і дев'ять місяців.

Ми гуляли біля моря і бачили підтоплений буксир. Дивно було бачити таке. А потім ми дізналися, що на наші кораблі напали військові Росії. А ще через день президент підписав указ про введення воєнного стану в Україні. Ця осінь туманом облягла береги Чорного моря, і тепер воно не таке безпечне, як здавалось. Вітер несе прохолоду, ламає гілки дерев, Чорне море штормить, воно стає хижим і дуже-дуже холодним. Чайки літають над нами. Піна лежить на узбережжі. Піна днів.

Привіт, синуль!

2022

Привіт, синуль!

Нарешті я пишу тобі.

Весь час збирався, але слова ніяк не склалися до купи. Вони розсипалися, мов бісер по підлозі, і зібрати їх я ніяк не міг.

Останнім часом постійно згадую наші ігри, наше спокійне Чорне море, його пісок, тихі вулиці й плани на весну, літо, осінь.

Ми обов'язково все зробимо. Ловитимемо бичків у Чорноморському яхт-клубі, як і збирались; сходимо в похід із наметом; з'їмо тих сто п'ятдесят «літніх» морозив, а можливо, й двісті; а ще ти навчишся плавати та їздити на велосипеді.

Ми все зробимо, але потрібно трохи почекати.

Учора, роздивляючись наші фотографії, я зловив себе на думці, що все це було ніби в минулому житті. За ці дні ти так сильно виріс.

Важко було відпускати вас із мамою. Проте зараз ви в безпеці.

Але ця відстань — мука.

Дім без вас порожній та холодний.

Зараз, коли повертаюся, всюди фантоми: ось наша кішка зустрічає нас, десь лунає твій сміх, десь мамин голос. Інколи, особливо в перші дні, я відчував запах домашніх страв. Дивне відчуття. Ніби напівсон. Ніби це не з нами. І поки я це пишу — гуде сирена, і в місті пролунало кілька вибухів.

Але ось що я хочу сказати...

Чи не в кожного бійця на заставці смартфона стоїть фото його усміхненої дитини. І точно кожен вмотивований дати в зуби русні.

Зараз усі працюють на фронт і задля перемоги. Здається, якщо потрібно буде знайти рожевого єдинорога — його знайдуть за кілька годин. Всі працюють, як єдиний механізм. Кожен робить що може, але байдужих немає. Як і сумнівів у тому, що ми переможемо.

Колись я розповім тобі про всіх, кого зустрів за ці дні.

Про дідуса з «коктейлями Молотова», про нічні патрулювання, про світанки й порожні вулиці, про людей, які сплять по дві години на добу, аби ніяка сволота не пролізла й, тим паче, не наробила лиха, про нашу протиповітряну оборону та жарти у сховищах.

Колись я розповім тобі про все...

Але зараз я хочу, щоб ти знав:

Ми залишились, і нас багато.

Ми залишились і не віддамо жодного клаптика нашого узбережжя, не віддамо море, вулиці й, тим паче, не віддамо наші книгарні (я знаю, яка для тебе найважливіша, і вона під надійною охороною).

Це наше місто, наша країна, наша земля і наше небо.

Усе це варто любити і захищати.

Ми залишились і битимемось.

Пам'ятай: ця країна — непереможна.

Люблю вас.

Цілуй маму.

Старатимусь писати частіше.

З любов'ю — тато!

P. S. Після перемоги ми ввімкнемо наші улюблені пісні Kalush і будемо танцювати, поки не попадаємо з ніг.

Майбутнє — минуле

Як же хочеться, щоб ви були поруч. Іро, ця дуже швидка мімікрія в піксель лякає. Так само як і невідоме «попереду». Речі, що оточували раніше, залишаються в минулому. Яскравий одяг — минуле, плани на майбутнє — минуле. Все стає минулим. Чіткий поділ: життя до 24 лютого 2022 року і після. Хоча що таке «після»? Є тільки тут-і-зараз.

Тут-і-тепер.

— Привіт! Як ви там?

— Все добре, але без дому важко.

(пауза)

— Важко без вас.

— І нам.

(пауза)

— Ти був дома?

— Поливав вазони тиждень тому.

— Все добре?

— Так!

Місто порожнє. Сусідів немає. Все нагадує про вас. Все. ВСЕ!

Час у квартирі застиг: іграшки на підлозі лежать так, як їх залишили, прання досі висить на балконі, ліжко незастелене. Сліди нашого життя «до», ніби ось-ось ви повернетесь з прогулянки і стіни знову наповняться веселим сміхом та котячим муркотінням.

На підлозі стоять наші рослини. Листя лимонів, які ми вирощуємо із зернят, стало таким красивим. Зеленим-зеленим. Вони ростуть і ростуть. Я обов'язково збережу їх до вашого повернення.

Ір, ми зібрали головне в рюкзак і...
ніч,
вокзал,
потяг.

Водномить усе лягло тобі на плечі, усе помістилось тобі в рюкзак.

Навіть не уявляю, як тобі важко в новому місті, в новому місці.

Ти надзвичайно сильна в мене.

Надзвичайна.

Я постійно думаю про те, що міг зробити, але не зробив. Про слова, які хотів сказати, але чомусь не говорив. Я не знаю, коли ми побачимося — і чи побачимося взагалі. Березень безжально з'їдає нас. Війна переживає звичний устрій нашого життя. Повітряні тривоги. Ракетна небезпека. Евакуаційні потяги з міста. Тиснява на залізничному вокзалі. Очікування російського десанту біля берегів Одеси. Війна прогриміла і не затихає. Вона пульсує вночі диханням бійців. Вибухає у містах і селах. Війна руйнує все на своєму шляху. Війна руйнує нас.

Ми — сильні. Ми — витримаємо. Але хіба такого нам хотілося?

Від новин шкіра стає наждаком. Мрії птахами над Чорним морем розлетілися і зникли в пелені туману. Вулиці холодні й непривітні.

Іро, дуже хочу знову побачити тебе. Твої очі, брови, усмішку. Тримати твої пальці у своїх руках. Мені тебе дуже не вистачає. Являйся мені у снах. Говори зі мною. Говори...

Зараз я хочу одного: аби ми знову були разом.
Ти — моє минуле, теперішнє і майбутнє.
Знаю, ти не любиш віршів, але я писав їх про тебе і для тебе.
З днем народження!